

РЕЦЕНЗІЯ

Радіологія. Променева терапія.

Променева діагностика: Підручник для студентів вищих навчальних закладів.

О.В. Ковальський, Д.С. Мечев, В.П. Данилевич. —

Вінниця: Нова книга, 2013. — 512 с.: іл. ISBN 978-966-382-424-6

Підручник створено відповідно до навчальної програми з дисципліни радіологія, затвердженої МОЗ України 2006 р.

Навчальний матеріал структуровано на 4 частини і 19 розділів:

Частина I. Загальні питання медичної радіології.

Розділ 1. Загальні питання медичної радіології

Розділ 2. Біологічна дія іонізуючих випромінювань

Розділ 3. Організація радіологічної служби в Україні

Частина II. Променева терапія

Розділ 4. Принципи і методи променевої терапії

Розділ 5. Основи променевої терапії пухлинних і непухлинних захворювань

Розділ 6. Рентгенотерапія

Розділ 7. Далекодистанційна променева терапія

Розділ 8. Контактна променева терапія (брахітерапія)

Частина III. Методи візуалізації в променевій діагностиці, принципи отримання діагностичних зображень

Розділ 9. Радіонуклідна діагностика

Розділ 10. Рентгенологічна діагностика, комп'ютерна томографія, спіральна комп'ютерна томографія, магнітнорезонансна томографія, ультразвукова діагностика

Частина IV. Променеве дослідження органів і систем

Розділ 11. Променеве дослідження опорно-рухової системи

Розділ 12. Променеве дослідження органів дихання

Розділ 13. Променеве дослідження серцево-судинної системи

Розділ 14. Променеве дослідження травної системи

Розділ 15. Променеве дослідження сечовидільної системи

Розділ 16. Променеве дослідження статевої системи і грудних залоз

Розділ 17. Променеве дослідження ЦНС

Розділ 18. Променеве дослідження ендокринних залоз

Розділ 19. Променеве дослідження в стоматології

Завершують підручник матеріали інформаційного характеру:

ВІДПОВІДІ НА СИТУАЦІЙНІ ЗАДАЧІ

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТОК

ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЖЧИК

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

Для самоконтролю засвоєння матеріалу наприкінці кожного розділу подано «Контрольні завдання» і «Тестові завдання», а до розділів Частини IV — додатково ще і «Ситуаційні задачі».

Під рубрикою «Додаток» наведено переклад з англійської документа, розробленого спільно Єврокомісією, експертами Європейської спілки радіології та Королівською колегією радіології Великої Британії під назвою «Керівництво для лікарів, що направляють пацієнтів на променеве дослідження. Критерії вибору методу зображення». Вочевидь, для студентів III курсу навчання такий документ дещо передчасний, з огляду на те, що студенти в цей період ще не знайомі з тими критеріями, а збільшувати надлишком інформації підручник означає необґрунтовано збільшувати його вартість, про що теж не треба забувати.

Цілком зрозуміло, оскільки діагностична радіологія базується на різних способах променевого зображення, метою яких поставлено отримання зображень, що несуть у собі інформацію про нормальні чи спотворені захворюванням архітекто-

ніку, функції, молекулярні стани та енергетику тканин окремих органів чи навіть цілих систем, викладання діагностичної радіології без таких діагностичних зображень не можливе. В цьому відношенні рецензований підручник можна вважати довершеним: тексти навчальних розділів ілюстровані 998 зображеннями (рентгенограмами, КТ-, МРТ- та УЗ-сканами, сцинтиграмами). Деякі рентгенограми доповнені пояснювальними схемами. Крім того, 67 рентгенограм подані в ситуаційних задачах. Якість переважної більшості зображень цілком достатня, але все ж деяка частина з них має низьку контрастність, що утруднює сприйняття деталей патологічних змін структури тканин. Така вада зображень особливо неприпустима в ситуаційних задачах. Не виключено, що втрата контрастності зображень і разом з нею деталей — огріх типографський.

В цілому можна визнати, студенти-медики і разом з ними викладачі кафедр радіології отримали добрий і дорогий подарунок. Підручник вийшов, так би мовити, «вповні педагогічним». Треба також відмітити, що підготувати рукопис такого обсягу — задача для невеликого колективу, тож варто подякувати авторам за величезну роботу.

Залишається викласти зауваження, яких не можна не зробити. Підручник — це книга, яка серед іншого має обов'язок вчити правильній фаховій термінології студентів, які вперше знайомляться з текстами, стосовними нового для них фаху. Надалі змінити засвоєні неправильно терміни на правильні буде важко: фахова мовна практика надто консервативна.

Ще 2001 року в «Українському радіологічному журналі» (УРЖ, 2001, т. ІХ, вип. 4, с. 441–446) була опублікована стаття «Наріжні терміни радіології» за авторством 2 професорів української філології і 7 професорів радіології України, метою якої було створити консенсус щодо введення в ужиток в Україні нової радіологічної термінології, що відповідає світовій радіологічній терміносистемі. На жаль превеликий, рекомендації тієї статті проігноровані в підручнику, і це є істотною вагою. Декілька прикладів. Назва Частини ІV і усіх її розділів починається з терміна «Радіологічне дослідження» — в однині. В радіології, як і у медицині взагалі, під терміном «дослідження» маєтись на увазі «вивчення суттєвості тіла людини **в один спосіб**». Наприклад, дослідження може бути бак-

теріологічним, біохімічним, імунологічним тощо. Променеві дослідження — це дослідження, які провадяться в істотно різні способи (як кажуть, променеві дослідження — мультимодальні), тому ми маємо багато різних променевих досліджень. Не помилюся, якщо буду твердити, що це помилка редактора чи коректора.

До речі, термін *магнітнорезонансний* походить від фізичного явища, яке має назву *магнітний резонанс*, і тому за правилами української орфографії прикметник від нього маємо писати без дефіса.

Роз'яснення інших термінологічних огріхів можна знайти в названій вище статті.

*Чл.-кор. НАМН України,
професор М.І. Пилипенко,
завідувач кафедри радіології
і радіаційної медицини ХНМУ*